

EX-KOMPEL JAN GOLSTEIJN

'Als de mijn niet gesloten was, had ik er nog gewerkt'

Jan Golsteijn over de gevaren van zijn vroegere werk: 'Je moest altijd eerst het gas opmeten, voordat je met munten die zaak opblies. Ik heb meegemaakt dat een pijler om was gevallen. Dat was een toestand.'

'Ik moet op de afdeling naar alle machines. Ik sta niet steeds op een plaats. Dus ik heb toch wel aardig routerend werk.'

'Het zou voor ons Limburgers wel uitermate frustrerend zijn als we weer een schop onder de kont zouden krijgen.' Met deze uitspraak toont Henk Hoogaker, de man die ons in contact brengt met een oud-mijnwerker, meer een bewoner van de mijnstreek te zijn dan een vlotte public relations officer van Volvo Car Productie Born B.V. De Limburgers hebben geleerd wat de mooie praatjes van ministers waard zijn. Het stond allemaal zo fraai in de regeringsnota van eind 1965 over de mijnindustrie en de industriële herstructurering van Zuid-Limburg, waarin definitief de sluiting van de mijn werd aangekondigd. Die trieste boodschap werd toen verguld met de belofte dat met steun van de rijksoverheid bedrijven zouden worden aangetrokken.

Het eerste met veel fanfare gepresenteerde project, een nieuwe autofabriek van DAF in Born – pas later kwam de alliantie met de Zweedse Volvo tot stand – werd inderdaad gereïseerd. Helaas bleek deze 'motor' een sputterende te zijn, want niet alleen konden er van de geplande 6000 werknemers tot nu toe niet meer dan 4000 worden geplaatst, maar ook moest er handenvol gemeentechaps-geld in gestoken worden om hem draaiende te houden. En tot overmaat van ramp pakten de andere plannetjes om werkplaatsen te creëren verkeerd uit. Tel daar bij op de alarmerende berichten over sluitingen van bedrijven, de zeer hoge werkloosheidscijfers, de toenemende criminaliteit en prostitutie en je houdt je hart vast voor de toekomst van de mensen in dit deel van Nederland. Het onlangs verschenen werkstuk van de huidige regering dat – god betere het – de titel draagt 'Perspectievennota Zuid-Limburg' biedt slechts het perspectief dat er op aan gestuurd zal worden om de misère niet groter te laten worden dan die al is. Wie werk heeft mag blij zijn. Een van hen die aan het arbeidsproces deelneemt is Jan Golsteijn (41) uit Sint Joost. Hij is getrouwd en heeft een dochter van 13 jaar die op de m.a.v.o. zit. Net als zijn vader, die 34 jaar ondergronds werkte, was hij mijnwerker. Op zijn vijftiende daalde hij voor het eerst af in de schacht van de mijn Maatsje. In de eerste jaren dat hij steenkool doll wist hij zich op te werken tot schlieftouwer, d.w.z. het zelfstandig opblazen van een 'front' steenkool. Golsteijn was 29 en met hem werd toen het voor hem en de andere geschopte Limburgers glashelder werd dat die mijnen echt dicht gingen. Hij vertelt over die verwarrende periode: 'De mensen hadden dat niet eerder meegemaakt. De eerste gedachten waren: "Oh god, goddegoddegod, waar nu naar toe?" Ja, dan zul je toch moeten kiezen. Het had geen zin om tot het laatst op de mijn te blijven, ik nam ontslag en zei: Ik ga naar DAF in Eindhoven. Ik kan het zelf oplossen. Ik ga het proberen. Wat dat betreft ben ik een van de eersten geweest. Het was een grote beslissing die je nam. Het eerst keek je naar die!' Hij maakt met duim en wijsvinger een wijvende beweging. 'Op 24 april 1966 ben ik begonnen. Ik was aangenomen als lasser, maar dat ging niet goed. Mijn handen trilden. Daarna ben ik bij het stationaire puntlassen gekomen. Daar heb ik aan de machine gestaan. In mei 1967 kwam ik naar Born.' Met trots merkt hij op dat hij op 14 september 1966 met twee andere collega's de eerste steen mocht leggen voor de nieuwe vestiging te Born in tegenwoordigheid van koningin Juliana en de geboeders Van Doorne. In deze fabriekshal, waar per dag 320 auto's worden geproduceerd en waar duizenden 'geofende ongescholten', om bij de terminologie van de voorlichter te blijven, is Jan Golsteijn steller van laasmachines. Golsteijn: 'Ik stel de machines in en instrueer de man die hem moet bedienen. En klik of de producten goed zijn.' Aan deze sprong naar een zekerder toekomst zaten ook een aantal minder prettige aspecten. Golsteijn: 'Je verdiende 250 gulden minder in de maand. Het heeft wel een paar jaar geduurd, voordat mijn vrouw daaraan gewend was. Er was wel een overbruggingsregeling, maar omdat die afhankelijk was van het aantal dienstjaren gold die voor mij slechts acht maanden.' U hebt een jaar gependeeld. 'Nou, daar heb ik nooit van gehouden.

Je stond 's morgens kwart voor vijf op. 's Avonds was je kwart voor zes thuis. Je werkte toen nog negen uur. Terwijl dat in de mijn bijna zeven uur was. Dat was voor iedereen die in de mijn gewerkt had en bij DAF ging werken een hele omschakeling. Die negen uur was veel. En dan dat staan op die harde vloer. 's Avonds heb ik vaak genoeg met de benen omhoog gezeten." Henk Hoogakker valt bij: "Het was het verschil in tempo, het continue, dat zo tegenviel. Het is een productiebedrijf. Het gaat maar door. Het is ook eentoniger. Golsteijn weer: "Ja, op de mijn was er altijd variatie in. Daar kon je van tevoren nooit zeggen: "Vanmiddag doe ik dat even." Je kwam altijd ander werk tegen. Het werk hier is gezonder. Dat wel. Van stof naar geen stof en van donker naar licht is een groot verschil." Word er door uw collega's onderling gesproken over de weinig florissante economische situatie? Golsteijn: "De meeste mensen hebben het erover. Wat moet het worden? Waar is nog werk? En je kunt wel leren, leren, leren, maar je krijgt geen werk. We zitten toch wel allemaal te knijpen met die bedrijfsaansluitingen overal. Met dit bedrijf gaat het sinds augustus iets beter. Ten minste wat wij ervan horen. Dat kun je ook aan de mensen merken. Ze zijn niet meer zo, hoe moet ik dat zeggen, niet meer zo angstig dat ze weer ander werk moeten gaan aanpakken. Maar je kunt er wel over blijven denken. Dan word je nog ziek ook?" Tijdens de werktijdverkortingen hebben veel mensen het moeilijk gehad. Ik gelukkig niet, want ik heb thuis altijd wel werk in de tuin. Maar de mensen uit de stad hadden het in die tijd moeilijk. Automatisch ga je als je meer vrije tijd hebt meer kopen. En dat gaf bij sommige thuis spanningen. En dan maar kopen, kopen, kopen. Dat was niks gedaan. En je hebt tijd om je te bezinnen. Als je aan het werken bent, dan denk je daar niet aan." "Ja, we hebben het nog vaak over de periode dat we in de mijn werkten. Ik geloof dat als de mijn niet gesloten was, dan had voor mij die fabriek hier niet hoeven te verrijzen. Dan had ik nog op de mijn gewerkt."